

Avrapportering i augusti 2021

*Stipendium på 10 000 kr
från Landshövding Hilding Kjellmans hembygdsfond
tilldelades 2012 Tillinge hembyggsförening
för uppsättandet av skyltar vid kvarvarande soldatgravar på Tillinge kyrkogård.*

Bakgrund

Tillinge socken hade 27 indelta soldater i Upplands regemente. Därtill kom ett par dragoner. Tillsammans fanns alltså 29 soldater i början av 1900-talet när indelningsverket avskaffades.

Tillinge hembyggsförening har vid ett flertal tillfällen berättat om deras öden och även sökt efter kvarvarande soldattorp. Cirka hälften av torpen finns idag kvar i en eller annan form. Ett av de bäst bevarade ligger i Linda och har i mångt och mycket återställts till ett tidigare skick. Gemensamt för dem är också att soldattavlorna, där sådana finns kvar, alla ser likadana ut.

Som en del i arbetet med informationsinsamlandet om soldaterna undersöktes också vilka gravar som fanns kvar på Tillinge kyrkogård för dessa män. Det visades sig att 13 stycken gravar ännu fanns bevarade, och hembyggsföreningen ville uppmärksamma dessa genom att sätta upp skyltar vid gravarna.

Ett soldattorp i Vappa, Tillinge. Foto: Sven-Erik Vägermark

Tavla från det numera rivna soldattorpet i Järstena, Tillinge. Foto: Marie Andersson

Genomförande

Ett idogt forskande startade för att säkerställa att alla uppgifter var korrekta. Bland annat kontaktades Krigsarkivet för att också den vägen få fram uppgifter om soldaterna. Vi hade redan tidigare fått ett godkännande från kyrkogårdsförvaltningen i Enköping, men nu kontaktades även de fem gravrättsinnehavare som fanns kvar och alla gav sin tillåtelse.

Vintern 2012/2013 gick vi ut och efterfrågade offerter från skyltmakare. Uppdraget att göra skyltarna gick till Alfa Gravyr & Teknik AB i Tillberga, som aktivt föreslog förbättringar och smidiga lösningar. Skyltarna är tillverkade i rostfritt material som lackades efter graveringen för att göra dem mer väderbeständiga. De är fastsatta på rostfria fyrkantsrör som snedkapats i båda ändarna.

Den 20 maj 2013, som var en strålande försommarkväll, samlades sedan en skara människor för att sätta upp de 13 skyltarna vid gravarna på Tillinge kyrkogård. Samtidigt berättade vi historien om den aktuella soldaten. Evenemanget, som var mycket uppskattat, avslutades med kaffe i församlingshemmet Klockargården. Den äldste deltagaren var 100 år gammal och släkt med en av de sista soldaterna i Tillinge.

Tillinge kyrkogård 20 maj 2012. Foto: Marie Andersson

Tillinge kyrkogård 20 maj 2012. Hembygdsföreningens sekreterare Lars Andersson och ordförande Arne Andersson hjälps åt att sätta ner en av skyltarna. Foto: Sten Stabo

Efterspel

När gravvårdsinventering genomfördes på Tillinge kyrkogårds gravar år 2016 och kulturhistorisk klassificering sattes för att skydda kulturgravar mot borttagning fanns inte soldatgravarna med i den första versionen som innehöll Upplandsmuseets förslag. Enköpings kyrkogårdsförvaltning valde dock (enligt ett beslut i kgu 20161108 §243) att samtliga soldatgravar på Tillinge kyrkogård också skulle sparas för eftervärlden. Det känns inte alldeles orimligt att tro att skyltningen bidrog till det beslutet.

Idag, år 2021, dvs åtta år efter att skyltarna sattes upp, står samtliga kvar. Några har blivit lite svårare att läsa och kanske behöver en rengöringsinsats genomföras.

Bild på tre soldatgravar med skyltar, tagen i juni 2021. Foto: Marie Andersson

En av skyltarna i juni 2021. Foto: Marie Andersson

Sammanfattning

En lärdom kan vara att den finstilta texten borde varit lite större så att det blivit mera lättläst.

Bortsett från det tycker vi att projektet varit uppskattat och lyckat - och det hade inte genomförts utan stipendiet från landshövding Hilding Kjellmans hembygdsfond.

Så varmt välkomna att besöka Tillinge kyrkogård och soldatgravarna!

Inrapporterat 2021-08-22

Marie Andersson,

vice ordförande i Tillinge hembygdsförening